

Till: Kommunstyrelsen Strömsunds kommun
Länsstyrelsen i Jämtlands län
SWECO ENVIRONMENT AB/Wenche Hansen

Skrivelse angående Vattudalens fisk ABs avsikt att ansöka om fortsatt och utökat tillstånd för fiskodling i Postviken i Ströms Vattudal

Hillsands Byalag och Hillsands Vatten och avloppsförening vill inkomma med synpunkter på Vattudalens fisk ABs avsikt att ansöka om fortsatt och utökat tillstånd för fiskodling i Postviken i Ströms Vattudal och det samrådsunderlag som upprättats av SWECO. Undertecknade föreningar verksamma i Hillsand anser att vi självklart bör tillhöra den samrådsrets vars synpunkter betraktas som relevanta i sammanhanget

Ströms Vattudal/Dragan är av flera skäl av oerhört stor betydelse för oss boende i Hillsand. En sjö med ett balanserat och fungerande ekosystem utgör en förutsättning för en väl fungerande livsmiljö för oss. Vi tar vårt dricksvatten ur sjön, vi fiskar både för nytta och för rekreation, vi badar och vi använder sjövattnet för bevattning. Vårt dricksvatten renas genom ett sandfilter innan det går ut till byns vattenkonsumenter. Den enda rening som sker avskiljer alltså endast fasta partiklar. Någon kemisk eller annan form av rening har inte varit nödvändig för att få ett bra dricksvatten. Det har alltid varit möjligt att dricka direkt ur sjöns vatten. Vi ser naturligtvis med största oro på den förändring av vattenkvaliteten som framgår dels av fastställt kontrollprogram, som görs för att kontrollera konsekvenserna av fiskodlingens verksamhet, dels på grund av iakttagelser som bybor och andra har gjort under senare år. Vi anser att dessa iakttagelser bör ges samma tyngd som mätresultat av olika slag. Livskvalité är så mycket mer än kemiska eller mikrobiologiska mätresultat.

Enligt kontrollprogrammet så redovisas varje år mätresultat från ett antal fastställda provpunkter. En av dessa är belägen utanför Hillsand och benämns också så. Mätresultat avseende bland annat totalkväve och totalfosfor har redovisats sedan 2009. Utsläpp av kväve och fosfor är orsak till övergödning. Under perioden 2009-2016 ökade värdet av totalfosfor med så mycket som 79 % vid provpunkten Hillsand. Ökningstakten har minskat under åren 2017-2018 i förhållande till tidigare år. Det handlar fortfarande om en ökning med 70 % från 2009. Att som i Årsrapport 2018 hävda att detta innebär en stabilisering över tid känns som en skönskrivning. Vilka konsekvenser detta kommer att få för vattenkvaliteten på sikt är det ingen som idag vet. Än mindre vet någon vilka konsekvenser en produktionsökning på 67 % i Postviken får på sikt. Vi är mycket oroliga för att vattenkvaliteten ytterligare kommer att försämrats framöver. Att polisanmäla produktionsföretaget för att ha överskridit de gränsvärden som finns i tillståndet (vilket har hänt under mätperioden) kan inte i sig återställa vattenkvaliteten.

Beträffande iakttagelser av upplevt "onormala" inslag i vattenbilden på olika håll i sjön under senare år kan nämnas slemartat skum i strandlinjen, förekomst av oljefilm på vattenytan samt periodvis oklart vatten. Exempelvis anmäldes till Miljö- och byggnämnden i Strömsund sommaren 2016 förekomsten av fiskluktande slem och fet oljefilm i Ögelströmmen. Kommunen gjorde då bedömningen att fiskodlingen troligen var källa till utsläppet. Inlämnat prov på slemmet analyserades av någon anledning aldrig. Under den gångna sommaren har nya iakttagelser av försämrade vattenkvalité gjorts i detta område, vattnet upplevs som oaptitligt att dricka.

Fisket har försämrats drastiskt under senare år. Detta har redovisats bland annat av föreningen Jamttrollarna i skrivelse till kommunstyrelse, länsstyrelse med flera. I skrivelsen konstateras att fångst av både större och mindre öring minskat kraftigt, att observationer gjorts av förorenat vatten, ny sorts bottenväxtlighet, flytande sjök av döda alger, påväxt på båtar med mera. Även observationer av öring, sik och regnbåge med svampangripna huvuden har gjorts.

Ännu en annan observatör upplever att vattenkvaliteten absolut har förändras och iakttagelser har under flera somrar gjorts av en brunaktig fåra mitt på sjön utanför Äspnäs, som en liten ström som glider sakta ner mot Strömsund. Harrbestånden har försämrats inte minst på grund av smitningar av regnbåge från fiskodlingen. Regnbåge konkurrerar med harr om lekutrymme i åmynningarna.

Fisk smittad av njursjukdomen BKD, bacterial kidney disease, har vid flera tillfällen påträffats hos den odlade regnbågen. Sommaren 2014 slaktades all smittad fisk i en odlingskasse i Postviken, på grund av att njursjukdomen upptäcktes i kassen. Hösten 2019 hittade Jordbruksverket två regnbågslaxar i kassarna smittade med bakterien BKD och beslutade att kassarna ska tömmas för sanering. Det kan inte uteslutas att smittan överförs till den vilt levande fisken. Detta inte minst beroende på att fisk rymt från odlingen i större eller mindre omfattning vid flera tillfällen. 2014 och senast 2018 rymde ett stort antal fiskar.

Fiskodling kan idag bedrivas under former som inte är miljöfarliga. Alternativ till odling i öppna kassar i form av slutna, landbaserade finns för att komma tillrätta med svårkontrollerade miljöutsläpp, svårigheterna att upprätthålla smittskydd samt problem med fiskar som rymmer. RAS (*Recirculating Aquaculture Systems* eller *Recirkulerande akvatiska system*) är ett sådant alternativ. Mark- och miljödomstolen vid Östersunds tingsrätt har nyligen gett bolaget Cold Lake AB rätt att odla röding på land vid Kallsjön. Så kallade semislutna system är ett annat alternativ som väsentligt minskar miljöpåverkan. Utvecklingen inom dessa produktionstekniker går snabbt. Fiskodling i öppna kassar leder till övergödning och är inte längre att betrakta som bästa möjliga teknik. I flera fall har nu sådana odlingar fått avslag i Miljööverdomstolen eftersom systemet, enligt domstolen, inte medger någon uppsamling av foderrester eller fekalier från fiskarna. Utsläppet av övergödande närsalter blir jämförelsevis stort och det enda sättet att minska utsläppen är att minska produktionen. Nu senast har Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Dalarna dömt ut Slotts lax fiskodling i Siljan. Orsaken är att de inte använder sig av bästa möjliga teknik och att verksamheten hotar den vilda öringen.

Användning av senaste teknik bör vara utgångspunkten vid nya/förnyade tillstånd för fiskodling. Med tanke på miljön. Med tanke på oss som har ett avgörande intresse av en sund och frisk sjö. Dessutom är Ströms Vattudal på grund av vattenproduktion klassificerat som ett reglerat och kraftigt modifierat vatten med den påfrestning det innebär på ekosystemet.

Vi anser att det i ett underlag som ska belysa fiskodlingens konsekvenser i Ströms Vattudal bör tas större hänsyn till oss som bor och vistas vid Ströms Vattudal/Dragan än till ett utländskt företags vinstintressen.

Vi anser att gällande miljö tillstånd inte ska förlängas efter att nuvarande tillstånd går ut 31 december 2021

Hillsand 2020-01-24

För Hillsands Byalag

För Hillsands Vatten och avloppsförening

Ingegerd Hoff Lindahl, Ordförande

Mats Lindahl, Ordförande

ingegerd@hofflindahl.se

lindahlmail@gmail.com

Hillsand 480

Hillsand 480

833 94 Strömsund

833 94 Strömsund